

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

VAIDEOTSUS
avaliku teabe asjas nr 2.1-3/16/953

Otsuse tegija	Andmekaitse Inspektsiooni peainspektor Elve Adamson,
Otsuse tegemise aeg ja koht	29.06.2016 Tallinnas,
Vaide esitamise aeg	19.05.2016
Teabevaldaja	Politsei- ja Piirivalveamet/Lõuna Prefektuur aadress: Pärnu mnt 139a, Tallinn e-posti aadress: ppa@politsei.ee , louna@politsei.ee
Vaide esitaja	Eraisik e-posti aadress: xxxxxxx@hotmail.com

RESOLUTSIOON:

Avaliku teabe seaduse (AvTS) § 45 lg 1 punkti 1 ning haldusmenetluse seaduse (HMS) § 85 punkti 4 alusel

otsustan:

- 1) **jätta vaie rahuldamata kuna Politsei- ja Piirivalveamet on menetluse käigus edastanud vaide esitajale tema poolt soovitud kirjavahetuse, millega Andmekaitse Inspektsioon loeb teabenõude täidetuks.**
- 2) **teha vaideotsus teatavaks vaide esitajale ja teabevaldajale.**

VAIDLUSTAMISVIIDE:

Vaide esitaja saab käesoleva otsuse vaidlustada 30 päeva jooksul, esitades halduskohtumenetluse seadustiku kohase kaebuse Tallinna Halduskohtusse. Vaideotsuse tühistamist saab nõuda üksnes koos teabevaldajalt teabe väljastamise nõudega, mis jäi vaideotsusega rahuldamata.

FAKTILISED ASJAOLUD:

1. 13.05.2016.a. esitas vaide esitaja Politsei- ja Piirivalveameti Lõuna Prefektuurile teabenõude, milles palus saata tema elektronposti aadressile konkreetsed asjas kogutud tõendid, millele politsei vaide esitajale esitatud seisukohas tugines.
2. 16.05.2016.a. saatis Lõuna Prefektuuri vanemuurija vaide esitajale vastuse, mille kohaselt võimaldas ta vaide esitajal kogutud tõenditega tutvuda Lõuna Prefektuuris.

3. Kuna ka lõuna Prefektuuris kohapeal keelduti vaide esitajale soovitud dokumendist koopia väljastamisest, esitas vaide esitaja 19.05.2016 Andmekaitse Inspektsioonile Lõuna Prefektuuri tegevuse peale vaide.

VAIDE ESITAJA NÕUE JA PÕHJENDUSED:

13.05.2016.a. esitas vaide esitaja Politsei- ja Piirivalveameti Lõuna Prefektuurile teabenõude, milles palus saata tema elektronposti aadressile konkreetsed asjas kogutud tõendid, millele politsei vaide esitajale esitatud seisukohas tugines. (lisa 1)

16.05.2016.a. saatis Lõuna Prefektuuri vanemuurija (edaspidi uurija) vaide esitajale vastuse, mille kohaselt võimaldas ta vaide esitajal kogutud tõenditega tutvuda Lõuna Prefektuuris. (lisa 2)

18.05.2016.a. helistas vaide esitaja uurijale ja palus teabenõudes palutud tõenditest saada koopia enda valdusesse, kuid uurija keeldus neid andmast, samas lubades küsida ka oma juhi arvamust.

Samal päeval kohtus vaide esitaja uurijaga Lõuna Prefektuuris, kus tal võimaldati tõenditega visuaalselt tutvuda. Vaide esitaja palus uurijalt selgitust miks talle palutud tõendeid elektrooniliselt või paber kandjal ei väljastata. Uurija selgitas, et tema juht on seisukohal, et nad ei väljasta palutud tõendeid. Seepeale palus vaide esitaja selgitada põhjuseid, miks politsei teabenõuet nõuetekohaselt täita ei saa, mille peale sai vaide esitaja uurijalt selgituse, et põhjus seisneb selles, et kriminaalmenetlust ei alustatud ning, et kogutud tõendeid ei ole kogutud kriminaalmenetluse käigus. Seepeale palus vaide esitaja uurijal selgitada, et mille käigus politsei siis tõendeid kogus, mille peale vastati, et tõendeid koguti selleks, et vaide esitajale olukorda selgitada.

Tulenevalt eeltoodust jäi vaide esitajal püsima kahtlus, et Lõuna Prefektuur, keeldudes talle tõendeid elektrooniliselt saatmast ning soostumata tõenditest ka koopiad paber kandjal väljastamast, tegutses omavoliliselt, ilma selleks seaduslikku õigust omamata.

TAOTLUS

Vaide esitaja palub Andmekaitse Inspektsioonil kohustada Lõuna Prefektuuril täita vaide esitaja teabenõue nõuetekohaselt või alternatiivselt selgitada, mille alusel Lõuna Prefektuur keeldub palutud tõendeid väljastamast.

TEABEVALDAJA PÕHJENDUSED:

Lõuna Prefektuuri selgituste kohaselt sai 02.05.2016 keskkriminaalpolitsei korruptsioonikuritegude büroo korruptsioonivihje meili kaudu Erasiku avalduse, mis KrMS § 195 kohaselt on vaadeldav kuriteoteatena. Avalduses seab Erasik kahtluse alla Mäksa Valla poolt kohtuvaidluses kohtule esitatud ja vallavanema poolt avaldajale adresseeritud e-kirja autentsuse. Muude põhjenduste kõrval pidas avaldaja kirja võltsimist reaalseks seetõttu, et tema, kirja adressaadina, ei olnud kirja kätte saanud.

Tulenevalt KrMS § 198 ja § 199 nõuetest teatas keskkriminaalpolitsei, korruptsioonikuritegude

büroo, Lõuna talituse vanemuurija 11.05.2016 avaldajale motiveeritud teatega kriminaalmenetluse alustamata jätmisest KrMS § 199 lg 1 p 1 alusel. Enne nimetatud otsuse tegemist, 09.05.2016 vestles vanemuurija avaldajaga, et täpsustada avalduses toodud asjaolusid ja selgitada võltsimise kuriteokoosseisu tunnuseid. 10.05.2016 vestles vanemuurija avalduses toodud asjaolude hindamiseks Mäksa valla ametnikega ja vallavanemaga.

Kuuldes probleemist, tutvustas vallavanem vanemuurijale tema arvutis olevat, tema ja vallasekretäri vahelist kirjavahetust, mis seotud avaldajale adresseeritud kirjaga. Nimetatud vestlused ei ole vaadeldavad iseseisvate menetlustoimingutena, vaid omavad avaldust täpsustavat iseloomu. Vestluste tulemused toetasid vanemuurija seisukohta, et kõnesoleva kirja näol ei ole tegemist võltsitud dokumendiga, vaid maksimaalselt olukorraga, kus üks e-kiri ei ole jõudnud ühel või teisel tehnilisel põhjusel adressaadini. 11.05.2016 Erasikule saadetud teade sisaldas ka täielikku informatsiooni kuidas KrMS § 207 kohaselt vaidlustada kriminaalmenetluse alustamata jätmine.

13.05.2016 taotles Erasik, et vanemuurija väljastaks temale teabenõudena „konkreetsed asjas kogutud tõendid, millele olete oma seisukohas tuginenud“. Kuivõrd antud avalduse lahendamisel ei ole iseseisvaid tõendeid kogutud, siis kutsus vanemuurija samal päeval koostatud kirjaga avaldaja enda juurde. Tõsi, kirjas on mõneti eksitavalt räägitud dokumendiga tutvumise võimalusest, kuid nii kutse tegelik mõte kui ka aset leidnud kohtumisel selle sisu seisnes avaldajale hea halduse tava kohaselt olukorra selgitamises. Kohtumise käigus selgitas vanemuurija avaldajale, et avalduse käigus ei ole tõenditena käsitatavaid dokumente ega ütlusi kogutud, et seda menetluse väliselt ei olegi võimalik teha ning menetleja seisukohaga mittenõustumise korral on avaldajal õigus see vaidlustada prokuratuuris.

Tõsi on ka see, et selgituste käigus näitas vanemuurija avaldajale väljaprintitud kirja, mille vallavanem selgituse illustreerimiseks vanemuurijale andis. Vanemuurija selgitas avaldajale, et kõnesolev väljaprintitud kiri ei ole tõendina avalduse lahendamise materjali juures, et see ei ole vanemuurija kätte sattunud mitte ühegi menetlustoimingu tulemusena ning, et selle kirja, kui teabe, valdajaks on Mäksa Vallavalitsus, kes talle selle kindlasti väljastaks, sest see ongi ju temale valla poolt adresseeritud.

16.05.2016 saatis Erasik selgitustaotluse, milles palub selgitada vanemuurija motivatsiooni kriminaalmenetluse mittealustamise kohta. 16.05.2016 vastas keskkriminaalpolitsei korrupsioonikuritegude büroo Lõuna talituse juht, selgitustaotlusele ning lisaks selgitusele rõhutab veelkord, et avaldajal on politsei seisukohaga mittenõustumise korral võimalus vaidlustada see prokuratuuris.

17.05.2016 saadab Erasik korduva selgitustaotluse, milles nendib, et vaatamata kõigele ülaltoodule ei ole ta ikkagi sisulist vastust saanud. Oma selgitustaotlustes ei viita avaldaja dokumentide nõudmisega seotud ja selgusetuks jäänud asjaoludele või probleemidele.

Vastused järelpärimises toodud küsimustele:

1. Keskkriminaalpolitseil ei ole dokumenteeritud kujul vaide esitaja poolt soovitud teavet ega dokumenti.
2. Vaide esitaja poolt soovitud teave ei ole meie teada mitte ühegi menetluse esemeks, vaid sai politseinikule menetluse väliselt teatavaks.
3. Kriminaalmenetluse alustamata jätmise otsus on kaevatav 10 päeva jooksul alates selle kätte saamisest. Käesolevaks hetkeks on see seega jõustunud.
4. Dokumentidest koopiote väljastamise keeldumine on tingitud sellest, et vanemuurija valduses (ega ka tema tööandja valduses) ei ole vaide esitaja poolt soovitud teavet, mis oleks dokumenteeritud kujul edastatav.
5. Vanemuurija ei olnud kriminaalmenetluse seadustiku nõuetest tulenevalt kriminaalmenetlust alustamata jättes kohustust tutvustada avaldajale materjale. Otsustamise aluseks olevad

dokumendid pärinevad avaldajalt endalt. Muu teave ei ole aga dokumenteeritud. Just seetõttu, avaldaja abistamiseks, otsustaski vanemuurija selgitada kuriteoteate esitanud isikule menetluse alustamisest keeldumise põhjendusi ning seda, kus asub dokument, kellelt vaide esitaja saaks soovi korral seda nõuda.

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOONI PÕHJENDUSED:

Avalik teave

Avaliku teabe seaduse (AvTS) § 3 lg 1 kohaselt on avalik teave mis tahes viisil ja mis tahes teabekandjale jäädvustatud ja dokumenteeritud teave, mis on saadud või loodud seaduses või selle alusel antud õigusaktides sätestatud avalikke ülesandeid täites. Seega on kogu Lõuna Prefektuuri valduses oleva teabe ja dokumentide puhul oma olemusest tegemist avaliku teabega, kuna politsei valduses olevad dokumendid on saadud või loodud politsei poolt avalikke ülesandeid täites, olenemata sellest, millise ülesande täitmise, menetluse või toimingu raames on dokumendid loodud või saadud. AvTS § 3 lg 2 kohaselt saab avalikule teabele juurdepääsu piirata üksnes juhul, kui selleks on seadusest tulenev alus.

Teabenõudele vastamine

AvTS § 17 lg 1 sätestab, et teabevaldaja täidab teabenõude teabenõudja poolt soovitud viisil. Juhud, millal teabevaldaja võib teabenõude täitmisest teabenõudja poolt soovitud viisil keelduda on ära toodud AvTS § 17 lõikes 2. Teabevaldaja ei saa omaalgatuslikult ilma põhjuseta ja teabenõudja nõusolekuta otsustada, et täidab teabenõude talle sobival viisil. Samuti ei saa pidada selgituste andmist teabenõude täitmiseks, kui isik on soovinud koopiat mingist dokumendist.

Antud juhul on vaide esitaja oma 13.05.2016 teabenõudes palunud edastada konkreetsed asjas kogutud tõendid, millele politsei on oma kriminaalmenetluse alustamata jätmise teates toodud seisukohale tuginenud. Vaide esitaja palus edastada soovitud dokumendid oma elektronposti aadressile. Samal päeval on politsei vaide esitaja teabenõudele küll vastanud, kuid pole soovitud dokumente edastanud ega keeldunud ka teabenõude täitmisest ega põhjendanud, miks ei ole võimalik soovitud dokumente edastada, vaid on teatanud, et soovitud dokumentidega on võimalik tutvuda politseis kohapeal. Seega ei ole teabenõuet täidetud teabenõudja poolt soovitud viisil. Asjakohane ei ole ka teabe väljastamisest keeldumine põhjusel, et avalduse lahendamisel ei ole kogutud iseseisvaid tõendeid. Vaide esitaja ei pea teadma, kas ja milliseid dokumente politsei kogub menetluse algatamise otsustamiseks ning kas konkreetne saadud dokument on käsitletav menetluslikus mõttes tõendina.

Kriminaalmenetluse alustamata jätmise teatest nähtub, et Mäksa vallavanem on oma arvtutist välja printinud ja andnud politseiametnikule vallavanema ja vallasekretäri vahel toimunud kirjavahetuse. Ka vastuses Andmekaitse Inspeksioonile on politsei selgitanud järgmist: „*Tõsi on ka see, et selgituste käigus näitas vanemuurija avaldajale väljaprintitud kirja, mille vallavanem selgituse illustreerimiseks vanemuurijale andis. Vanemuurija selgitas avaldajale, et kõnesolev väljaprintitud kiri ei ole tõendina avalduse lahendamise materjali juures, et see ei ole vanemuurija kätte sattunud mitte ühegi menetlustoimingu tulemusena ning, et selle kirja, kui teabe, valdajaks on Mäksa Vallavalitsus, kes talle selle kindlasti väljastaks, sest see ongi ju temale valla poolt adresseeritud.*“

Eeltoodust tulenevalt ei saa Andmekaitse Inspeksioon nõustuda Lõuna Prefektuuri väitega, et vanemuurija valduses (ega ka tema tööandja valduses) ei ole vaide esitaja poolt soovitud teavet, mis oleks dokumenteeritud kujul edastatav. Kui politseiametnik on saanud mingi dokumendi

(antud juhul kahe ametniku vahel toimunud kirjavahetuse) oma ülesandeid täites on tegemist avaliku teabega ning selliseid dokumente/teavet on võimalik küsida teabenõude korras. Et vaide esitaja poolt soovitud teave oli politseil dokumenteeritud kujul olemas, nähtub ka kriminaalmenetluse alustamata jätmise teatest, kus sellele on viidatud.

Kui isik soovib avaliku sektori asutuselt selle valduses olevat dokumenti, siis ei saa teabevaldja keelduda selle väljastamisest põhjusel, et selle on koostanud teine asutus ning suunata teabenõudjat teisest asutust dokumenti küsima. Teabenõue tuleb täita sellel asutusel, kellel on teabenõue esitatud. Juhud, millal saab teabenõude täitmisest keelduda on ära toodud AvTS §-s 23.

Vahet tuleb teha ka avaliku teabe seaduse alusel teabenõude korras teabe küsimisel ja kriminaalmenetluse raames menetlusosalistele teabele juurdepääsu võimaldamisel. Kui vaide esemeks olev kirjavahetus oleks politsei valdusesse sattunud kriminaalmenetluse käigus kogutud teabena, siis tuleks sellisele teabele juurdepääsu kord menetlusseadustikust, mitte avaliku teabe seadusest. Kuna antud juhul on vaide esitaja küsinud teavet avaliku teabe seaduse alusel teabenõude korras ning tegemist ei ole kriminaalmenetluse käigus kogutud teabega ja teabele ei ole kehtestatud juurdepääsupiirangut (dokument sisaldab ainult vaide esitaja kohta käivat teavet), siis on Lõuna Prefektuur keeldunud vaide esitajale tema poolt soovitud dokumendi väljastamisest ilma õigusliku aluseta.

Kuigi Lõuna Prefektuur ei ole vaide esitaja teabenõuet menetlenud nõuetekohaselt, on Lõuna Prefektuur 17.06.2016 edastanud vaide esitaja teabenõudele täiendava vastuse koos vaide esitaja poolt soovitud kirjavahetusega, millega loeb Andmekaitse Inspektsioon teabenõude täidetuks. Kuna õiguslik olukord on menetluse käigus saavutatud, siis puudub alus ettekirjutuse tegemiseks ning Andmekaitse Inspektsioon jätab vaide esitaja vaide rahuldamata.

/allkirjastatud digitaalselt/

Elve Adamson
peainspektor
peadirektori volitusel